

Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Janiny Garści
w Jeleniej Górze

PROGRAM NAUCZANIA

do przedmiotu

KSZTAŁCENIE SŁUCHU

cykl czteroletni

nr 10/2023/2024

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	str. 2
II. CELE EDUKACYJNE	str. 3
III. MATERIAŁY NAUCZANIA	
1. Treść nauczania	str. 5
• KLASA I	str. 5
• KLASA II.....	str. 6
• KLASA III	str. 7
• KLASA IV	str. 9
2. Formy sprawdzania osiągnięć ucznia	str. 11
3. Opis osiągnięć po zakończeniu etapu edukacyjnego	str. 12
IV. KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA	
1. Ogólna koncepcja programu nauczania	str. 14
2. Wskazówki metodyczne	str. 15
3. Opis warunków niezbędnych do realizacji programu	str. 16
 Złącznik nr 1 - Kryteria oceniania	str. 17

I. WSTĘP

1. **Autor:** mgr Wiesława Tobiasz
2. **Nazwa szkoły:** Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Janiny Garści
3. **Etap edukacyjny:** pierwszy
4. **Przedmiot:** KSZTAŁCENIE SŁUCHU

CELE OGÓLNE:

CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu kształcenia słuchu.	2. Wykształcenie umiejętności w zakresie kształcenia słuchu.	3. Poglębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu kształcenia słuchu.		
	Uczeń:	
1) notacja muzyczna;	omawia zasady ortografii muzycznej – system pięcioliniowy, nazwy oktaf (od wielkiej do dwukreślnej), nuty, pauzy, klucze: wiolinowy i basowy, przenośniki oktafowe, znaki przykluczowe, znaki chromatyczne pojedyncze, znaki przedłużające wartości nut i pauz, znaki zakończenia utworu, skróty pisowni muzycznej.	
2) struktury interwałowe;	nazywa i definiuje interwały proste gamowłaściwe i w oderwaniu od tonacji oraz ich oznaczenia.	
3) trójdźwięki;	nazywa i definiuje trójdźwięki durowe i molowe w przewrotach, trójdźwięk zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej.	
4) akordy;	nazywa i definiuje D ⁷ w postaci zasadniczej.	
5) skale muzyczne;	1) nazywa i definiuje skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka) w tonacjach do 3 znaków przykluczowych; 2) wyjaśnia pokrewieństwo tonacji (równoległość, równomierność, pokrewieństwo kwintowe).	
6) zjawiska harmoniczne;	1) identyfikuje triadę harmoniczną w poznanych odmianach skal; 2) opisuje progresję i transpozycję.	
7) zjawiska metrytmiczne.	1) nazywa: wartości rytmiczne, grupy rytmiczne regularne i triolę ósemkową; 2) omawia zasady grupowania wartości w taktach ćwierćnotowych (2/4, 3/4, 4/4) i ósemkowych (3/8, 6/8).	
2. Wykształcenie umiejętności w zakresie kształcenia słuchu.		
	Uczeń:	
1) percepcja słuchowa, wzrokowa i słuchowo-wzrokowa;	1) rozpoznaje ze słuchu (prezentacja melodyczna lub harmoniczna) i w zapisie: a) interwały proste gamowłaściwe i w oderwaniu od tonacji, b) dźwięki chromatycznie zmienione w melodii,	

	<p>c) trójdźwięki: durowy i molowy w postaci zasadniczej i w przewrotach, zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, d) D⁷ w postaci zasadniczej z rozwiązaniem, e) skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka);</p> <p>2) rozpoznaje w zapisie: a) trójdźwięki triady harmonicznego w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznego w tonacjach do 3 znaków przykluczowych, b) wartości rytmiczne, grupy rytmiczne, pauzy, c) przedtakt i takt niepełny w zakończeniu przebiegu muzycznego;</p> <p>3) zapisuje: a) pojedyncze dźwięki i współbrzmienia w kluczach wiolinowym i basowym, na pięciolinii oraz na liniach dodanych dolnych i górnych, b) dźwięki w oktawach od wielkiej do dwukreślnej, w kluczach wiolinowym i basowym, w tym z użyciem przenośników oktaowych, c) interwały proste gamowłasciwe i w oderwaniu od tonacji, d) interwały charakterystyczne z rozwiązaniem, e) trójdźwięki: - durowy i molowy w postaci zasadniczej i w przewrotach, - zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, f) D⁷ w postaci zasadniczej z rozwiązaniem, g) skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka), h) trójdźwięki triady harmonicznego w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznego w tonacjach do 3 znaków przykluczowych, i) wartości rytmiczne, grupy rytmiczne i pauzy zgodnie z zasadami grupowania w taktach o ćwierćnotowej i ósemkowej jednostce pulsu, j) przedtakt i takt niepełny w zakończeniu przebiegu muzycznego, k) skróty pisowni muzycznej.</p>
<p>2) czytanie nut;</p>	<p>1) realizuje głosem (solmizacją, literowo, stopniami gamy, tataizacją lub z użyciem tekstu) a vista i po uprzednim przygotowaniu: a) przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne jedno- i dwugłosowe, oparte na motywach zawierających poznane struktury interwałowe i harmoniczne, b) wybrane przez nauczyciela głosy z przebiegów melodycznych i melodyczno-rytmicznych wielogłosowych – samodzielnie albo z udziałem innego ucznia lub nauczyciela;</p> <p>2) realizuje samodzielnie równocześnie głosem i na instrumencie klawiszowym przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne wielogłosowe;</p> <p>3) transponuje głosem przebieg melodyczny, realizując go solmizacją, literowo, stopniami gamy, tataizacją lub z użyciem tekstu;</p> <p>4) realizuje akustycznie (tataizacją, z użyciem tekstu, klaskaniem, stukaniem, na instrumencie perkusyjnym) a vista i po uprzednim przygotowaniu jedno- i dwugłosowe przebiegi rytmiczne, oparte na poznanych wartościach i grupach rytmicznych w taktach ćwierćnotowych i ósemkowych.</p>
<p>3) pamięć i wyobraźnia muzyczna.</p>	<p>1) zapisuje, uzupełnia i koryguje: a) jednogłosowe przebiegi melodyczne, rytmiczne i melodyczno-rytmiczne, b) kadencje;</p> <p>2) zapisuje i wykonuje z pamięci krótkie jednogłosowe tonalne przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne oraz przebiegi rytmiczne;</p> <p>3) dostrzega w zapisie i w słuchanej melodii progresje;</p> <p>4) dokonuje pisemnie transpozycji;</p>

	5) improwizuje głosem na zadany temat.
3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.	
	Uczeń:
rozwój artystyczny i podstawy rozwoju zawodowego.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA	
1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.	

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Rozwijanie słuchu muzycznego:

Uczeń:

1) rozpoznaje:

a) struktury melodyczne: skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka i melodyczna), interwały proste gamowłasciwe i w oderwaniu od tonacji, trójdźwięki majorowe i minorowe w postaci zasadniczej i w przewrotach, trójdźwięki zmniejszone i zwiększone, dominantę septymową w postaci zasadniczej i w przewrotach z rozwiązaniem, progresje, dźwięki obce w melodii; zagadnienia realizowane są w tonacjach do trzech znaków przykluczowych,

b) struktury harmoniczne: interwały proste gamowłasciwe i w oderwaniu od tonacji, trójdźwięki majorowe i minorowe w postaci zasadniczej i w przewrotach, trójdźwięki zmniejszone i zwiększone, triadę harmoniczną w majorze naturalnym i minorze harmonicznym, dominantę septymową w postaci zasadniczej i w przewrotach z rozwiązaniem; zagadnienia są realizowane w tonacjach do trzech znaków przykluczowych,

c) struktury metryczne: wartości rytmiczne, grupy rytmiczne regularne oraz triolę, takty ćwierćnotowe (2/4, 3/4, 4/4) i ósemkowe (3/8, 6/8), synkopę, przedtakt, fermatę;

2) zapisuje, uzupełnia i koryguje przebiegi melodyczne, rytmiczne i melodyczno-rytmiczne jednogłosowe (dyktanda, ćwiczenia solfeżowe, przykłady z literatury muzycznej oraz z repertuaru uczniowskiego);

3) zapamiętuje motywy melodyczne i rytmiczne, fragmenty piosenek i utworów muzycznych.

2. Rozwijanie umiejętności czytania nut głosem:

Uczeń realizuje głosem z nut:

1) nierytmizowane następstwa dźwięków różnej wysokości;

2) proste motywy i melodie oparte o poznane struktury interwałowe i harmoniczne;

3) przebiegi rytmiczne;

4) melodie z akompaniamentem drugiej osoby.

Zagadnienia są realizowane następującymi sposobami: solmizacją, literowo, stopniami gamy, taitacją oraz pracą z tekstem.

3. Kształcenie ekspresji muzycznej:

Uczeń:

- 1) tworzy własne wypowiedzi muzyczne (improvizuje głosem i na instrumentach, komponuje miniatury muzyczne);
- 2) odczytuje i realizuje zapisany tekst muzyczny, zgodnie z zawartymi oznaczeniami wykonawczymi i wskazówkami interpretacyjnymi;
- 3) aktywnie słucha muzyki, wykorzystując proste formy ruchu, w tym taktowanie.

4. Kształcenie podstawowej wiedzy z zakresu teorii muzyki:

Uczeń stosuje:

- 1) zasady notacji i kaligrafii muzycznej, dotyczące zapisu pojedynczych dźwięków i współbrzmień w kluczach wiolinowym i basowym, na pięciolinii oraz na liniach dodanych dolnych i górnych, symboli interwałów i akordów, wartości rytmicznych nut i pauz, grup rytmicznych, kropki przy nucie, fermaty, łuków, znaków przykluczowych, znaków chromatycznych pojedynczych, przenośników oktaowych, transpozycji, znaków zakończenia utworu i innych skrótów pisowni muzycznej;
- 2) solmizacyjne i literowe nazwy dźwięków odpowiadających stopniom gamy w poznanych tonacjach, nazwy okta w zakresie C – c3;
- 3) terminologię związaną z pokrewieństwem gam (równoległość, jednoimiennosc, koło kwintowe) w zakresie poznanych tonacji;
- 4) zasady budowy poznanych struktur melodycznych, harmonicznch i metrytmicznych.

5. Wykorzystanie w praktyce posiadanej wiedzy i umiejętności:

Uczeń:

- 1) stosuje terminologię muzyczną w wypowiedziach ustnych i pisemnych w zakresie zdobytej wiedzy i umiejętności;
- 2) dostrzega, odczytuje i wykonuje poznane struktury melodyczne, harmoniczne i metrytmiczne;
- 3) wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności w realizacji innych przedmiotów, zwłaszcza instrumentu głównego.

II. MATERIAŁ NAUCZANIA

1. TREŚCI NAUCZANIA

KLASA I

1) NAUKA PISANIA I CZYTANIA NUT:

- pięciolinia:
 - zapis i nauka pisania klucza wiolinowego
 - zapis nut i nauka czytania tych nut oparta na dźwiękach gamy C – dur,
 - czytanie dźwięków literowo i solmizacyjnie,
 - zapis krzyżyka, bemola i kasownika, ich rola w notacji muzycznej,
 - ćwiczenia oddechowe i emisyjne przygotowujące do śpiewania piosenek i ćwiczeń solfeżowych.

2) INTERWAŁY:

- śpiewanie i rozpoznawanie słuchowe 1cz 2m,2w , 3w,3 m , 5cz , 4cz , 8cz, zapis interwałów od podanego dźwięku nutami oraz symbolami na dźwiękach gamy C – dur.

3) TRÓJDŹWIĘKI :

- dur - moll,
- powtarzanie głosem dźwięków składowych trójdźwięku,
- rozpoznawanie i rozróżnianie trójdźwięku dur moll definicja i zapis nutami trójdźwięku dur, moll,
- zapis symbolami.

4) GAMY:

- C – dur oraz triada harmoniczna,
- F-dur, G-dur, a-moll naturalna i harmoniczna,
- d-moll naturalna , harmoniczna zapis na 5-linii,
- półtony w gamach dur i moll stopnie gamy, piosenki w w/w tonacjach.

5) METRORYTMIKA:

- nauka wartości rytmicznych,
- zapis na pięciolinii i rozliczenie metrum $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$,
- kropka przy ćwierćnucie i półnucie zapis i rozliczenie,
- grupowanie nut w taktach.

6) DYKTANDA:

- interwałowe oparte na poznanych interwałach zapisane symbolami,
- rytmiczne oparte na prostych schematach rytmicznych,
- melodyczne – krótkie 2-4 taktowe,
- uzupełnienie brakujących w zapisie fragmentów melodii lub rytmu granego przez nauczyciela lub odtwarzanych z nagrań,
- korekta błędów wysokościowych lub rytmicznych w dyktandzie jednogłosowym,
- zapisywanie z pamięci fragmentów wcześniej śpiewanych ćwiczeń melodycznych.

7) CZYTANIE NUT GŁOSEM

- śpiewanie od podanego dźwięku interwałów,
- proste schematy rytmiczne,
- kojarzenie kierunku linii melodycznej,
- akcenty w utworze.

KLASA II

1) KONTYNUACJA ZAGADNIEŃ Z KLASY I.

2) NUT W KLUCZU BASOWYM:

- zapis nut,
- nauka czytania literowo i solmizacją.

3) INTERWAŁY:

- śpiewanie i rozpoznawanie poznanych interwałów w klasie I oraz wprowadzenie nowych 6w, 6m, 7m i 7w,
- pojęcie dysonansu i konsonansu,
- rozwiązywanie 7m i 7w – zapis na pięciolinii,
- interwał melodyczny a harmoniczny,
- rodzaje półtonów i zapis na 5-linii,
- ćwiczenia solfeżowe.

4) TRÓJDŹWIĘKI – DUR, MOLL:

- powtórzenie oraz wprowadzenie trójdźwięków zw i zm zapis nutami i symbolami rozpoznawanie i śpiewanie ze słuchu.

5) GAMY:

- kontynuacja poznanych gam oraz wprowadzenie gam durowych i molowych do 2 znaków przykluczowych,
- gamy molowe i odmiany gamy a-moll, e-moll, h-moll, d-moll, g-moll stopnie gamy, półtony, triada harmoniczna i pojęcie tetrachordu gamy,
- słuchowe rozpoznawanie gamy molowej naturalnej, harmonicznej, doryckiej,
- diatonika, chromatyka,
- kolejność krzyżyków i bemoli,
- znaczenie znaków przykluczowych.

6) METRORYTMIKA:

- ćwiczenie rytmiczne oparte na poznanych wartościach i grupach rytmicznych metrum $\frac{3}{8}$, $\frac{5}{4}$, $\frac{6}{4}$ oraz $\frac{6}{8}$ grupowanie wartości,
- kropka przy nucie, grupy szesnastkowe i triola ósemkowa,
- prawidłowa pisownia nut, pauz, odległości pomiędzy wartościami rytmicznymi,

7) DYKTANDA:

- interwałowe grane melodycznie i harmonicznje,
- trójdźwięki dur, moll, zw, zm,
- zapis z pamięci znanych piosenek,
- zapis melodii 1-gł. po szczegółowej analizie utworu,
- uzupełnianie brakujących taktów melodii,
- dyktanda barwowe – rozpoznawanie w utworze instrumentów solowych,
- dyktanda jednogłosowe, melodyczne polegające na prawidłowym uszeregowaniu taktów zapisanych w zmienionej kolejności,
- jednogłosowe dyktanda melodyczno-rytmiczne podawane fragmentami,
- ćwiczenia rytmiczne złożone z krótkich grup rytmicznych – zapis schematów rytmicznych na tablicy i słuchowe rozpoznawanie zagranych taktów.

8) CZYTANIE NUT GŁOSEM:

- usprawnienie aparatu głosowego uczniów poprzez ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i emisyjne,
- nauka piosenek zawierających poruszone zagadnienia na lekcji,
- charakterystyczne zwroty rytmiczno – melodyczne, analiza interwałowa w piosenkach , podział piosenki na zdania muzyczne, frazy i motywy,
- znaki repetycji, volty i fermata, pauzy w piosence,
- określanie tonacji utworu.

KLASA III

1) INTERWAŁY:

- proste do oktawy śpiewanie i rozpoznawanie,
- budowanie interwałów od podanego dźwięku w górę i w dół, od podanego dźwięku głosem i zapis nutowy,
- tryton – budowa, rozwiązywanie, rozpoznawanie ze słuchu,
- określanie interwałów w piosenkach i ćwiczeniach solfeżowych,
- przewroty interwałów,
- enharmonia, diatonika.

2) AKORDY

- trójdźwięk dur, moll w przewrotach ,
- słuchowe rozpoznawanie trójdźwięków dur, moll, zw, zm. ,
- budowanie od podanego dźwięku,
- rozpoznawanie ze słuchu kadencji doskonałej, zawieszanej, zwodniczej, kościelnej,
- budowanie triady harmonicznje w tonacjach do trzech znaków przykluczowych,
- śpiewanie akordów triady harmonicznje układzie 3 – głosowym,
- funkcje harmonicznje główne i poboczne na stopniach gamy C-dur.

3) GAMY:

- powtórzenie poznanych gam w klasie I – II,
- znaki przykluczowe, kolejność ich zapisywania, zapis, śpiewanie i rozpoznawanie C dur, F dur, G dur, D dur, A dur oraz a-moll, e-moll, d-moll, h-moll, c-moll w odmianach (dorycka i melodyczna) oraz powtórzenie naturalne i harmoniczne,
- budowa gamy molowej stopnie, półtony, tetrachordy, triada harmoniczna,
- koło kwintowe gam,
- pokrewieństwo gam: tercjowe, kwintowe, równoimienne.

4) METRORYTMIKA:

- wystukiwanie i zapis schematów rytmicznych,
- notowanie rytmu ze znanych piosenek,
- synkopa wyrażona przez łuk, wartość i pauzę (przykłady - ćwiczenia),
- triola szesnastkowa w schemacie rytmicznym bolera,
- zapis rytmu akompaniamentu przy jednoczesnym graniu melodii.

5) DYKTANDA:

- interwałowe – granie interwałów parami i rozróżnianie interwałów takich samych i różnych
- interwały spoza oktawy i sprawdzanie głosem do oktawy, rozpoznawanie i śpiewanie,
- dyktanda akordowe – trójdźwięki dur moll w przewrocie, zw, zm ,
- dyktanda melodyczno – rytmiczne 1 – głosowe,
- dyktanda rytmiczne 1-głosowe i proste 2-głosowe.
- dyktanda barwowe.

6) CZYTANIE NUT GŁOSEM:

- usprawnianie aparatu głosowego:
- ćwiczenia oddechowe, emisyjne i dykcyjne,
- śpiewanie piosenek , utworów wokalnych i ćwiczeń solfeżowych,
- śpiewanie ćwiczeń 1 i 2-głosowych (kanony 2-głosowe),
- czytanie nut w kluczu wiolinowym i basowym,
- śpiewanie melodii i piosenek z uwzględnieniem oznaczeń dynamicznych, artykulacyjnych, tempa, znaków repetycji,
- śpiewanie prostych ćwiczeń odbiegających od tonalności,
- improwizowanie głosem następnika do podanego poprzednika,
- improwizowanie głosem zakończenia do rozpoczętej przez nauczyciela melodii,
- powtarzanie głosem , nazwami solmizacyjnymi lub literowymi po ustaleniu pierwszego dźwięku , krótkich tematów,
- śpiewanie ćwiczeń a'vista

KLASA IV

1) INTERWAŁY:

- utrwalenie interwałów z poprzednich klas,
- rozpoznawanie i śpiewanie interwałów prostych,
- wprowadzenie interwałów złożonych nazwy ich symbole oraz sprowadzenie ich głosem do oktawy,
- rozpoznawanie dwóch następujących po sobie interwałów,
- określanie wysokości i nazwy dźwięków przy pomocy kamertonu,
- śpiewanie interwałów harmoniczných dwugłosowo z podziałem na grupy,
- alteracje w interwałach.

2) AKORDY:

- budowę i składniki akordu,
- rozpoznawanie i śpiewanie trójdźwięków D^7 w przewrotach
 - określanie dwóch następujących po sobie trójdźwięków,
 - śpiewanie, granie oraz zapis D^7 w postaci zasadniczej z rozwiązaniem na T,
- rozpoznawanie ze słuchu czterech rodzajów kadencji,
- budowanie akordów triady harmoniczných w tonacjach do czterech znaków przykluczowych,
- D^9 w postaci zasadniczej.

3) GAMY:

- koło kwintowe gam,
- utrwalenie gam dur i moll do czterech znaków,
- skale pentatonika, dorycka, frygijska, lidyjska, miksolidyjska na przykładach poznanych utworów na audycjach muzycznych i pieśniach ludowych,
- śpiewanie i rozpoznawanie gam moll i dur od różnych stopni,
- budowanie trytonu w gamach,
- modulacja,
- progresja.

4) METRORYTMIKA:

- nieregularny podział wartości rytmicznych,
- takty proste i złożone – grupowanie wartości rytmicznych,
- grupowanie wartości rytmicznych z zastosowaniem synkop,
- dwie kropki przy nucie,
- ćwiczenie 1- i 2-głosowe np. zapis melodii głosu górnego i zapis rytmu głosu dolnego.

5) DYKTANDA:

- dyktanda barwowe,
- dyktanda z rozpoznaniem faktury utworu,
- dyktanda odbiegające od tonalności,
- dyktanda 2-głosowe, notowanie 1-go głosu np. basu, dwóch konstrukcji 2-głosowej,
- dyktanda 2-głosowe zagrane na instrumentach różniących się barwą,
- dyktanda akordowe,
- -dyktanda z zastosowaniem interwałów prostych,
- dyktanda interwałowe z zastosowaniem interwałów złożonych,
- dyktanda melodyczno – rytmiczne,
- dyktanda rytmiczne 1-głosowe z pulsacją ćwierćnutową,
- korekta błędów wysokościowych lub rytmicznych w dyktandzie jednogłosowym,
- zapisywanie z pamięci fragmentów wczas niej śpiewanych ćwiczeń melodycznych.

6) CZYTANIE NUT GŁOSEM:

- ćwiczenia oddechowo – emisyjne,
- śpiewanie ćwiczeń solfeżowych a'vista,
- piosenki i utwory 1-2-3 głosowe,
- kanony 2-3 głosowe,
- próby tworzenia akompaniamentu rytmicznego, harmonicznego do melodii,
- próby improwizowania głosem lub na instrumencie do podanych tematów,
- śpiewanie 1-głosowych melodii z równoczesnym graniem drugiego głosu na instrumencie,
- śpiewanie melodii i znajdowanie toniki przy pomocy kamertonu,
- śpiewanie i określanie poznanych gam od podanego dźwięku,
- czytanie nut w kluczu wiolinowym i basowym

2. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

Przedmiot kształcenie słuchu wymaga stałej aktywności ucznia na lekcji, ułatwia to znacznie ocenę jego postępów pracy. Dlatego podstawą oceny ucznia będzie zaangażowanie i systematyczna praca na lekcji, odpowiedzi ustne (śpiewanie, wiedza z zakresu wiadomości teoretycznych oraz ćwiczenia słuchowe). Ponadto przy wystawianiu oceny semestralnej i końcoworocznej będą brane pod uwagę oceny z kartkówki i sprawdzianów, prowadzenie zeszytu przedmiotowego oraz systematyczność odrabiania zadań domowych. Sprawdziany będą się odbywać po zakończeniu działów tematycznych, natomiast odpowiedzi ustne oraz kartkówki mogą odbywać się na każdej lekcji . Kartkówki z wiadomości teoretycznych obejmują zakres materiału z trzech ostatnich lekcji.

Szczegółowe kryteria oceniania i klasyfikowania znajdują się w ZAŁĄCZNIKU nr 1 .

3. OPIS OSIĄGNIĘĆ PO ZAKOŃCZENIU ETAPU EDUKACYJNEGO.

PRZEWIDYWANE UMIEJĘTNOŚCI UCZNIĄ:

Po ukończeniu KLASY I

Uczeń;

- wie co to jest pięciolinia i zna położenie nut na pięciolinii,
- umie zapisać klucz wiolinowy,
- zna literowe i solmizacyjne nazwy nut,
- wie co to jest półton i cały ton,
- potrafi zaśpiewać gamę C-dur ,F-dur. G-dur w górę i w dół solmizacyjnie i literowo,
- zna nazwy , symbole i rozmiar interwałów; 1cz, 2m, 2w, 3m, 3w, 4cz, 5cz. 8cz,
- rozpoznaje słuchowo poznane interwały na bazie poznanych piosenek,
- zna nazwę i budowę trójdźwięku dur, moll,
- rozpoznaje ze słuchu te trójdźwięki grane melodycznie,
- zna pojedyncze znaki chromatyczne i rozumie ich znaczenie,
- pisze łatwe 2-taktowe dyktanda melodyczno-rytmiczne,
- śpiewa piosenki z towarzyszeniem fortepianu oraz a'cappella,
- śpiewa proste ćwiczenia solfeżowe,

Po ukończeniu KLASY II:

Uczeń:

- potrafi zapisać gamy; C-dur, G-dur, D-dur, F-dur, B-dur, a-moll w odmianach,
- zna budowę powyższych gam,
- potrafi zapisać trójdźwięki triady harmoniczej w powyższych gamach,
- potrafi zaśpiewać te gamy w górę i w dół solmizacyjnie literowo,
- potrafi prawidłowo zapisać znaki przykluczowe w poznanych gamach,
- zna nazwę i rozmiar poznanych interwałów,
- potrafi budować te interwały od podanych dźwięków,
- potrafi określić interwały w utworach muzycznych,
- śpiewa i określa poznane interwały ze słuchu grane melodycznie i harmoniczne,
- zna budowę trójdźwięku dur, moll, zw, zm, potrafi budować je od podanego dźwięku
- rozpoznaje te trójdźwięki ze słuchu grane melodycznie,
- potrafi zaśpiewać poznane na lekcji piosenki ćwiczenia solfeżowe i kanony,
- pisze dyktanda melodyczno-rytmiczne 4 - 8 taktowe podawane fragmentami,
- pisze dyktanda rytmiczne,
- potrafi poprawić błędy w zapisie słyszanej melodii.

Po ukończeniu KLASY III

Uczeń;

- zna budowę gamy molowej w odmianach ;naturalna, harmoniczna, dorycka, melodyczna,
- zna półtony w odmianach gamy molowej oraz tetrachordy,
- rozpoznaje i określa odmianę gamy molowej ze słuchu i zapisu nutowego,
- wie na czym polega pokrewieństwo kwintowe, tercjowe i równoimienne gam,
- zna notację , znaczenie, nazwy nut z podwójnymi znakami chromatycznymi,
- rozumie pojecie enharmonii,
- wie co to jest półton diatoniczne i chromatyczny,
- potrafi określić te półtony z zapisu nutowego,
- prawidłowo grupuje wartości rytmiczne w poznanych taktach,
- rozpoznaje i określa interwały proste ze słuchu grane melodycznie i harmoniczne,
- rozpoznaje i określa tryb i postać trójdźwięków granych melodycznie i harmonicznie,
- potrafi za pomocą kamertonu określić nazwę zagranego przez nauczyciela dźwięku,
- śpiewa proste ćwiczenia solfeżowe a'vista,
- pisze krótkie dyktanda pamięciowe melodyczne i rytmiczne,
- potrafi zaśpiewać ćwiczenia solfeżowe z pulsacją i z taktowaniem,
- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcji piosenki i ćwiczenia z akompaniamentem oraz a 'cappella.

Po ukończeniu KLASY IV

Uczeń;

- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcjach piosenki i ćwiczenia wokalne z akompaniamentem i a;cappella
- potrafi zaśpiewać ćwiczenia z pulsacją i taktowaniem
- potrafi zaśpiewać kanony 2-3-głosowe
- potrafi poprawić błędy melodyczne i rytmiczne w podanym zapisie usłyszanego ćwiczenia
- potrafi śpiewać proste ćwiczenia a'vista
- pisze krótkie dyktanda melodyczno-rytmiczne
- potrafi rozpoznać ze słuchu i z zapisu akordy dur, moll, zw, zm oraz D7
- potrafi zapisać te akordy w kluczu wiolinowym i basowym
- zna przewroty trójdźwięku dur mol oraz dominanty septymowej
- zna budowę i składniki akordu dominanty nonowej
- wie co to jest kadencja i rozróżnia ze słuchu kadencję doskonałą ,zawieszoną zwodniczą i plagalną
- buduje od podanych dźwięków interwały w górę i w dół
- zna budowę ,nazwy i rozmiary wszystkich interwałów
- potrafi określić tonację utworu
- zna budowę skal modalny
- zna gamy durowe i molowe do 4 znaków przykluczowych

V. KOMANTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU

1. OGÓLNA KONCEPCJA PROGRAMU NAUCZANIA:

Program nauczania napisany został na podstawie:

- Rozporządzenie MKiDN z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkołach artystycznych programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników dla szkół artystycznych.
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (poz. 1754 z dnia 31.08.2023 r.)
- Rozporządzenie MKiDN z dnia z 17 listopada 2021 r. sprawie szczegółowych warunków i sposobów oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych.
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 26 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych (poz. 2041 z dnia 28.09.2023 r.)
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 6 czerwca 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych.

Adresatem programu - szkoła podstawowa I stopnia, wiek uczniów - 8 - 20 lat. Program zakłada, że uczniowie posiadają predyspozycje do kształcenia muzycznego , sprawdzone przez komisję egzaminacyjną podczas egzaminu kwalifikacyjnego.

Program ma charakter otwarty i może być modyfikowany.

Program został opracowany na podstawie :

- M. Wacholc – *Program nauczania przedmiotu: Kształcenie słuchu w klasach I-VI szkół muzycznych Ist i ogólnokształcących szkół muzycznych Ist.*

2. WSKAZÓWKI METODYCZNE

Zadaniem przedmiotu kształcenie słuchu jest rozwijanie predyspozycji ogólnomuzycznych dzieci, przybliżenie niezbędnych wiadomości teoretycznych, wykształcenie umiejętności słuchowo-głosowych . Dlatego program ten został opracowany tak, aby obejmował elementy rozwijające słuch, pamięć muzyczną, poczucie rytmu, wrażliwość muzyczną oraz przygotował do dalszej edukacji muzycznej. Aby materiał został opanowany i ugruntowany należy na lekcjach odwoływać się i powracać do uprzednio opanowanych zagadnień.

LITERATURA pomocna w prowadzeniu kształcenia słuchu:

J.K. Lasocki – *Mały solfeż*

J.K. Lasocki – *Solfeż z. I*

- M. Wacholc – *Solfeż elementarny z. I – VI*
- M. Dziewulska – *Materiały do kształcenia słuchu (wybrane ćwiczenia)*
- J. Powroźniak – *Wszyscy śpiewamy z nut*
- M. Wacholc – *Śpiewnik polski*
- J. Lasocki – *Podstawowe wiadomości z nauki o muzyce*
- F. Wesołowski – *Zasady muzyczne*
- F. Wesołowski – *Materiały do nauki o skalach muzycznych*
- D. Dobrowolska – Marucha – *Dyktanda muzyczne*
- J. Dzielska – *Materiały pomocnicze do kształcenia słuchu*
- J. Wasowski – *Piosenki dla dzieci*
- W. Sołtysik – *Kanony antologia*
- M. Wacholc – *Program nauczania przedmiotu ;Kształcenie słuch w klasach I-VI szkół muzycznych I st.*
- L. Florek, I. Tomera-Chmiel, T. Stachak - *Nasza Muzyka*

3. OPIS WARUNKÓW NIEZBĘDNYCH DO REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja zadań będzie się odbywać w wymiarze 2 godzin lekcyjnych w tygodniu. Do realizacji tego programu niezbędne jest przygotowanie i zaplanowanie każdej lekcji tak, aby uczniowie mogli wynieść z niej jak najwięcej korzyści.

Program został wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora Państwowej Szkoły Muzycznej I st. im. Janiny Garści w Jeleniej Górze nr 5/2023/2024 z dnia 18.10.2023 r. na podstawie UCHWAŁY nr 6/2023/204 Rady Pedagogicznej z dnia 18.10.2023 r.

ZAŁĄCZNIK nr 1

KRYTERIA OCENIANIA Z PRZEDMIOTU KSZTAŁCENIE SŁUCHU

Osiągnięcia uczniów będą sprawdzane poprzez:

- obserwację pracy uczniów w czasie zajęć,
- występy w klasie, szkole i poza szkołą,
- odpowiedzi ustne i pisemne z zakresu przerobionego materiału,
- wykonanie ćwiczeń muzycznych podanych przez nauczyciela,
- odrabianie zadań domowych,
- testy sprawdzające wiedzę,
- dyktanda muzyczne i rytmiczne.

Ocenie podlegać będzie:

- poprawność, staranność i precyzyjne wykonanie ćwiczeń głosowych,
- poprawność, odpowiednia intonacja, prawidłowy oddech oraz opanowanie pamięciowe piosenek, ćwiczeń solfeżowych,
- opanowanie umiejętności słuchowych i rytmicznych,
- przejawianie twórczej postawy,
- wiedza z zakresu wiadomości teoretycznych,
- zaangażowanie włożone w pracę na lekcji,
- odrabianie zadań domowych.

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- posiada wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program przedmiotu w danej klasie,
- twórczo posługuje się słuchem muzycznym, wyobraźnią oraz pamięcią muzyczną,
- wyróżnia się wyjątkową wrażliwością muzyczną,
- samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia,
- swobodnie i twórczo wykorzystuje swoją wiedzę w zadaniach słuchowych, słuchowo – głosowych ,
- wykazuje się dużą swobodą w posługiwaniu się zapisem nutowym, w poznanych kluczach muzycznych,
- aktywnie uczestniczy w lekcji, wysuwa samodzielne wnioski, potrafi je uzasadnić i poprzeć argumentami,
- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów w zadaniach teoretycznych i praktycznych,
- doskonale wykorzystuje wiadomości w pracy samodzielnej i zespołowej,
- chętnie przygotowuje dodatkowe prace związane z przedmiotem,

- potrafi znakomicie zorganizować własną pracę,
- jest zawsze doskonale przygotowany do zajęć lekcyjnych,
- starannie i systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- płynnie czyta a' vista,
- uczestniczy i osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych.

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów w zadaniach teoretycznych i praktycznych,
- posiada pełny zakres wiedzy i umiejętności określonych w programie nauczania przedmiotu w danej klasie,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, rozwiązując samodzielnie zadania teoretyczne i praktyczne ujęte programem nauczania,
- bardzo dobrze wykorzystuje wiadomości w pracy samodzielnej i zespołowej,
- jest zawsze bardzo dobrze przygotowany do zajęć lekcyjnych,
- prawidłowo posługuje się zapisem nutowym w poznanych kluczach muzycznych,
- prawidłowo wykorzystuje wiadomości w pracy samodzielnej i zespołowej,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- starannie i systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- systematycznie odrabia zadania domowe,
- bardzo dobrze czyta a' vista.

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- spełnia wymagania programowe z niewielkimi niedociągnięciami,
- zna większość podstawowych pojęć muzycznych i potrafi poprawnie je stosować,
- poprawnie posługuje się zapisem nutowym w zadaniach poprzedzonych przygotowaniem.
- ćwiczenia a' vista mogą sprawiać mu trudności,
- potrafi zrealizować zadania o średnim stopniu trudności,
- jest aktywny na lekcji,
- systematycznie przygotowuje się do zajęć,
- systematycznie odrabia zadania domowe,
- starannie i systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści programowe w zakresie umożliwiającym kontynuację nauki w kolejnej klasie,
- popełnia błędy, ale zakres opanowania przez niego podstawy programowej umożliwia dalszą naukę,
- zna podstawowe pojęcia muzyczne, ale nie zawsze poprawnie je stosuje,

- w słabym stopniu opanował umiejętność posługiwania się zapisem nutowym w poznanych kluczach, często popełnia błędy,
- wykazuje małą aktywność na lekcji,
- przy pomocy nauczyciela rozwiązuje proste zadania teoretyczne i praktyczne,
- przychodzi nieprzygotowany do zajęć lekcyjnych,
- niesystematycznie odrabia zadania domowe,
- niestaranie i niesystematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy,

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- posiada bardzo duże braki, które uniemożliwiają mu zrozumienie bieżących oraz nowo wprowadzonych zagadnień,
- na danym etapie kształcenia w niewystarczającym stopniu rozwija swoje predyspozycje słuchowo – głosowe,
- słabo angażuje się w pracę na lekcji,
- przy pomocy nauczyciela rozwiązuje zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- wykazuje znikome zainteresowanie przedmiotem,
- często nie odrabia zadań domowych,
- przychodzi bardzo często nieprzygotowany do zajęć lekcyjnych,
- niesystematycznie i niestaranie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Ocenę NIEDOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował niezbędnego minimum podstawowych wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie,
- braki w wiadomościach uniemożliwiają kontynuację nauki,
- nie rozwija swoich predyspozycji słuchowo – głosowych,
- wykazuje brak zainteresowania i bierne podejście do przedmiotu,
- notorycznie przychodzi nieprzygotowany do zajęć lekcyjnych,
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie wykonać zadania o elementarnym stopniu trudności,
- notorycznie nie odrabia zadań domowych,
- niesystematycznie i niestaranie prowadzi zeszyt przedmiotowy.